

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 évi utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 20.

Erzsébet-szobor Gödöllőn.

A hol annyi nehéz napot töltött a királyasszony a porosz-osztrák háború idején s a hol később annyiszor tapasztalhatta a magyar nemzet ragaszkodását és szeretetét: *Gödöllőn* állították fel Erzsébet királynénak első nagyobbszabású emléksobrát.

Nagyszabású, impozáns ünnepély volt ez, mintegy előjátéka annak az igazi országos ünnepélynek, mely majd a pompás budapesti emlékszobor leleplezésekor fog lejátszódni.

Az ünnepélyt megelőzőleg fél nyolczkor gróf *Csáky* Károly váci püspök misét mondott a várkastélyban, melyen a király is jelen volt. Tizkor érkeztek meg különvonalattal Budapestről a kir. hercegek és hercegnők, a miniszterek, képviselők és más főméltóságok. Tizenegyre már mindenki készen állott a szobor mellett felállított sátor körül, várva a király megérkezését.

A szobor leleplezése.

Ő Felsége pontban 11-kor érkezett a sátor elé, a nép viharos éljénitől fogadva.

Miután a kíséret elfoglalta helyét, a király kilépett a sátor előrszélébe, a szoborbizottság pedig testületileg előre lépve, hódolatteljesen üdvözölte ő Felségét. Miután az egyesült dalárdák a *Kölcsey*-himnusz zenekíséret mellett elénekelték, a király elé lépett *Kapczy* Vilmos, a szoborbizottság elnöke, rövid beszédet mondott, melyben kérte a királyt, hogy engedje meg a szobor leleplezését.

Ő Felsége ezt felelte:

Szívem mélyéből köszönetet mondok mindazoknak, akik Istenben boldogult felejtésetlen hitvesem emlékét itten, ahol mindig oly örömet idézött kegyellettelen megörökítették.

És most hulljon le a lepel!

Erre lehullott a lepel a szoborról. A király igen hosszasan nagy megindulással szemlélte a szobrot és a dícsült királyné volt palota- és udvarhölgyei könnyező szemekkel tekintettek fel egykori urnőjük érzébe öntött alakjára. *Ferenczy* Ida hangosan zokogott.

Ezután *Ripka* Ferencz a végrehajtó bizottság elnöke *Darányi* földmívelési minisztert felkérte a szobor őrizetbe vételére.

Darányi miniszter rövid beszédben válaszolt, mire a királynak bemutatották a szoborbizottság tagjait s a szobor alkotóját, *Róna* Józsefet, kinek megelégedését fejezte ki a szobormű kiviteléért.

Ezután ő Felsége megszemlélte a múlt évben *Zala* György által készített Erzsébet emlékművet, mely a szobor hátterét képezi. Az emlékmű mesterséges domb, melyen szikladarabok vannak egymásra rakva, a tetejét pedig aranykorona díszíti. Midőn ő Felsége látta, hogy a

királyi ház tagjai helyükön maradtak, felkérte őket, hogy kövessék őt és azután a királyi ház tagjai, valamint a miniszterek által környezve az emlékműre vezető lépcsőkön felment és onnét szemlélte a szobrot. Mintegy öt percnyi időzés után, úgy mint a bevonulásnál a közönség folytonos lelkes éljenzése közt a kastélyba hajtattott.

A diszebed.

Ebéd után a király a jelenlevők közül számokat megszólítással tüntetett ki és különösen *Darányi*, *Hegedüs* miniszterekkel, *Márkus* főpolgármesterrel és *Csáky* Károly gróf püspökkel hosszasan beszélgetett.

Ebéd előtt ő Felsége *Szell* Kálmán miniszterelnököt fél órai magánkihallgatáson fogadta.

Ő Felsége délután 3 óra 15 perczkor udvari külön vonaton Bécsbe utazott.

Ellenzéki zászlóbontás Margittán.

A képviselő választások közeledtével Bihar-megye egyik-másik választó-kerületében már megindult a választók mozgalmá. A margittai kerület függetlenségi érzelmi polgárai azon fáradoznak, hogy *Orley* Kálmán szabadelvűpárti képviselő helyébe függetlenségi érzelmi képviselőt nyerjen a kerület. Vasárnap volt az ellenzék zászlóbontása. Nem csak Margittáról, de a közeli községekben is nagy számmal sereglettek össze a 48-as függetlenségi elveket valló polgárok s értekezletet tartottak *Tókes* Vincze birtokos kezdeményezésére és elnöklése alatt. Az egybegyűlt polgárok kimondták, hogy az általános képviselő választásoknál nagy akciót fejtenek ki, hogy a margittai választókerület mandátumát függetlenségi képviselő nyerje el, tehát jelöltet állít. Mindjárt megállapodtak a jelölt személyében is és dr. *Bakonyi* Samu debreczeni ügyvédet a képviselőjelöltség elfogadására felkérték. Dr. *Bakonyi* Samu a jelöltséget el is fogadta. Az ellenzék polgárok között nagy lelkesedés és erősen biznak a párt győzelmében.

A közös költségvetés.

A közös kormány által a delegációk elé terjesztett költségvetés szerint az összes nyersszükséglet az 1902-ik évre 363,006,643 koronát vagyis 1,152,232 koronával többet tesz, mint 1901-ben. Növekedik ez az összeg még arva a 7,447,000 koronával, melyet a Boszniában és Hercegovinában levő csapatok rendkívüli szükséglete igényel. Ezzel szemben összesen 6,191,677 korona fedezet mutatkozik, szemben 5,819,705 koronával 1901-ben. E szerint a tiszta szükséglet 357,814,966 k. A határvám jövedéki többlet 110,541,209 korona, melyből 96,435,100 korona Auszriára és 14,945,950 korona Magyarországra esik. A külügyminiszterium szükséglete 11,075,452 (+336,373) korona, a hadügyminiszteriumé 348,334,356 (+805,055) korona, a közös pénzügyminiszteriumé pedig 3,836,600 (+4418) korona. Ezenkívül a számellenőrzés 320,408 (+6386) ko-

ronát igényel. A rendkívüli hadi szükséglet 36,110,018 korona; ebből 20,018,103 korona a hadseregére és 15,887,620 korona a haditengerészetre esik. Ebből a rendkívüli szükségletből 4 millió korona új kézi fegyverek beszerzésére és néhány erődített helynek új ágyúkkal való felszerelésére fordítatik. Az új tábori és hegyi-ágyurendszer létesítését célzó kísérletek folytatására 1,209,000 korona van előirányozva. Új tengeri hajók építésére az 1902-ik részlet fejében 8,000,000 korona van fölvéve. A kétszersült és huskonzervek fölfriessítése 1,860,000 koronát igényel.

A jogászegylet felolvasása.

— A polgári törvénykönyv. —

Meglehetősen csekély számmal vettek részt a jogászegylet tagjai a vasárnap délelőtti felolvasáson; pedig a tárgy olyan volt, hogy nemcsak hivatásos jogászokat, hanem általában minden intelligens embert érdekelhetet volna.

Jelen voltak:

Ritók Zsigmond, dr. Tassy Pál, dr. Bozóky Alajos, dr. Nagy Ernő, dr. Szolcsányi Hugó, dr. Magyary Géza, dr. Kepes László, dr. Nagy Ferencz, Kurovsky Ferencz, Nizsalovszky Endre, Eperjessy Ferencz, dr. Kripka Henrik, dr. Baróthy Pál, Themleitner Gyula, dr. Szolnok Jenő, Medvigy István, Medvigy Gábor, Krüger Aladár, Stachó Károly, Karakas Albert, Gara Akos, Benkő Ernő, Damjanovits Miklós, Dukesz István.

A polgári törvénykönyv tervezetéről olvasott fel *Bozóky* Alajos dr., a kir. kath. jogakadémia tudós igazgatója általánosságban tartott kritikát. A nagy tudással és igazi jogászai éleslátással megírt kitűnő tanulmányt alább egész terjedelmében közöljük, mivel úgy hisszük, hogy a mindennapi életben léptenyomon előforduló viszonyokat szabályozó törvény sorsa iránt jobban fog érdeklődni a nagy közönség, mint a jogászegyletnek távollétükkel tündöklő tagjai.

A magyar általános polgári törvénykönyv tervezete.

Egy futó pillantás a m. ált. polg. tkv tervezetere meggyőz bennünket arról, hogy ez a munkálat a legkomolyabb lépés azon régi óhaj megvalósítására, hogy a művelt nyugati államok példájára a magyar nemzeti magánjog is mind nemzeti aspirációinknak, mind a modern tudomány követelményeinek megfelelő rendszeres kodexbe foglalassék. Egy jó magánjogi kodex megalkotása igazi közszükséglet, mert nincs egyetlen polgára sem a hazának, a ki ma hiányát nem érezné, hiszen a mindennapi életmozgásaink szabályairól van szó, a melyekről pedig mindnyájan azt várjuk, hogy igazi jogegyenlőséget létesítsenek közöttünk, mely egyik legelengedhetlenebb alapföltétele modern nemzeti haladásunknak. Az a tudat, hogy mindenkinek egyenlő mértékkel mérjük az igazságot, és hogy erről mindenki bármely percben személyesen meggyőződhetik, mert csak kezébe kell vennie a törvénykönyvet, melyből maga kiolvashatja a maga igazságát — megbecsülhetetlen jótétemény, biztosítéka a polgárok békés munkájának, az ennek nyomában fakadó anyagi és szellemi gyarapodásnak s a nemzet megerő-

sődésének. Kívánatos tehát, hogy ez a készülő m. ált. polgári törvénykönyv, ha nem is éri el teljesen, de mind jobban megközelítse azt az eszményt, melyet benne megvalósítva látni óhajtunk.

Több mint bizonyos, hogy az alkotandó polg. törvénykönyvünk nem csupán a mai tételes jogszabályainkat fogja visszatükröztetni, hanem új, nálunk idáig érvényben még nem volt, rendelkezéseket is fog tartalmazni, mert a mi törvényhozásunk sem zárkozhatik el ama tapasztalatok elől, melyeket más nemzetek tettek ugyancsak a magánjogi forgalom terén, de azonfölül a saját érdekeinkbe is ütköznek, ha ostentative ellene szegülnék amaz iránynak, mely azt követeli, hogy az összes civilizált nemzetek, legalább a mi az alapelveket illeti, az egymással való kölcsönös érintkezésben, azonos színvonalra helyezkedjenek. E mellett marad azután még elég tér, hogy egyes nemzeti specialitásainkat, ha megérdemlik, továbbra is konzerváljuk, ilyen pl. az, hogy a kiskorú nő férjhezmenetel által teljeskorúvá lesz és az is marad, habár 24. életkora előtt özvegyiségre jutna.

Történeti visszatekintés.

A jelen tervezet nem az első. Az 1871. évi Hoffmann-féle tervezeten kívül, mely csak az u. n. általános részt foglalta magában, 1880—1882. években a magánjogi kodex összes anyagát felölelő törvényjavaslatok jelentek meg, u. m. az általános rész Györy Elek, a dologi jog Halmossy Endre, a kötelmi jog Apáthy István, az öröklési jog Teleszky István tollából, sőt az öröklési jogot, melyet a többi részekről elválasztva hamarabb akartak volt életbe léptetni, a képviselőház igazságügyi bizottsága le is tárgyalta s az elfogadott szöveg 1889. évben nyomtatásban is megjelent. De később elállottak a polg. tkv. részenként való életbeléptetésének tervétől, a nélkül persze, hogy azért a kodifikáció munkájával teljesen felhagytak volna. Azonban a fentebbi javaslatok a mostani tervezet kidolgozásánál jóformán csak becses anyag-ül szolgálta, a munkát egészen más kezek vették át (a jelen tervezetet Lányi Bertalan, Zsögöd Benő, Sipőcz László, Imling Konrád, Thirring Lajos és Schwarz Gusztáv készítették), egyben pedig 1895. évi október havában Erdélyi Sándor akkori igazságügyminiszter a kodex elkészítésére az igazságügyi miniszterium kebelében egy állandó bizottságot szervezett, melynek tagjai 1897. évi ápr. 21-ig előbb külön-külön készítették el az egyes részeket, a mondott naptól fogva pedig egészen 1899. évi szeptember haváig összesen 80 szerkesztőbizottsági és 12 teljes ülésben állapították meg, s azonfölül egészen 1900. évi július haváig összesen 35 értekezletben egyeztetették össze az előtűt fekvő szöveget. A javaslat tehát aránylag igen rövid idő, ötöt-félév alatt készült el.

A jelenlegi igazságügyi miniszter ur ó nagyméltósága, mielőtt a javaslatot törvényhozás elé terjesztené, igen helyesen arra határozta el magát, hogy a javaslat közzététele által alkalmat ad főleg a jogászközönségnek, hogy akár az irodalomban, akár más alkalmas módon véleményét nyilváníthassa. Ne is siettessük el a dolgot; ha idáig vártunk, míg az első komplot javaslathoz eljutottunk, elvárhatunk még akár 5, akár 10 évig, hogy minél tökéletesebb kodexet nyerjünk, mely ne csak — ámbár első sorban ez legyen a feladata — a mi szükségleteinknek megfeleljen, hanem a melylyel azonfölül a művelt külföld előtt is becsületet valljunk. Már pedig »a bírálattal felidézése és tüzetes bírálati anyagszerzése« nem olyan könnyű dolog és mindenek előtt időbe kerül, mely azonban tekintettel az elérendő fontos célra, nem mondható elveszettnek és bizonyára csak javára lesz az alkotandó törvénykönyvünknek.

Általános jellemzés.

Ezúttal csakis általános természetű megjegyzésekre szoritkozom.

Mindenek előtt konstatálni kívánom, hogy a javaslat valamivel több a becses anyagnál, sőt azt hiszem, velem együtt jogászaink tulajdonképpeni többsége egyenesen brázisnak fogja azt tekinteni, a melyre már végleges polgári törvénykönyvünk felépíthetjük.

Egy polgári törvénykönyv legyen olyan, hogy a hazának minden polgára hasznosul forgathassa. Az nemcsak a jogászok, hanem a laikus emberek számára is készűl, a miből önként következik, hogy mind anyagának elrendezése, mind eszmemenete, mind nyelve bárki által felfogható, érthető és mindenek-fölött meggyőző kell hogy legyen. Ma is áll Cicero axiomája: Legem brevem esse oportet, ut etiam ab inferitis teneatur. Csakhogy persze a brevitast a mai kor szellemében kell venni és legalább arra törekednünk, hogy az összes magánjogunk egész módszerét felölelő törvénykönyvünk egyes szakaszai minél rövidebben és a lehető legvilágosabban legyenek szerkesztve, ne hagyjanak főt semmi kétséget sem igazi értelmök, sem a többi szakaszokhoz való viszonyuk felől. Persze mindezt így könnyebb elmondani, mint tényleg megvalósítani, de hát ép ezért kell ilyen kodifikációra a legnagyobb gondot fordítani és még látszatát is kerülni annak, mintha csak úgy hevenyészve csináltuk volna meg a mi kodexünket. Arra való a kritika, mondják el véleményüket úgy a theoretikusok, mint a praktikusok, induljon meg egy termékenyítő eszmecsere, aztán gyűjtsük is egybe azt az anyagot, melyet a kritika felszínre hozott, válasszuk ki a polvából a tiszta buzát s aztán hadd lássuk meg, milyen a természetük és miképen fogjuk azt értékesíteni.

Egy körülmény, sajnos hogy igen fontos körülmény, nagyon nehezíti meg a munkánkat, t. i. az, hogy alig van számbavehető hazai jogi monografia-irodalmunk, s a mi van is csaknem kizárólag különféle jogi szaklapjainkban szét-szórva megjelent rhansodikus cikkekből és csak elvétve alaposabb tanulmányokból áll. Mi tehát nem merítünk a saját jogirodalmunkból, hanem csak most a törvény-tervezet fog bennünket egy monografia-irodalom megindítására készíteni. Vagyis nem követhetjük, a melyet pedig kellene követnünk, azt az utat, hogy kodexünket a mostani jogéletünk jelenségeiből abstraháljuk, hanem épen megfordítva aprioristikus úton alkotjuk meg kodexünket és azt várjuk, hogy majdan az élet alkalmazkodjék a kodexhez. Ennek a fonák állapotnak az lesz az elkerülhetlen következménye, hogy majd csak a novelláris úton módosított újabb (második kiadású) kodex lesz a mi igazi kodexünk. Ugyanis több mint bizonyos, hogy egyelőre fölül fog nálunk kerekedni a türelmetlenség, mely mindenféle ürügyek alatt siettetni fogja a kodex megalkotását, de ezen a kódezen azután rajta is lesz az elszármítás bélyege.

Az általános rész kihagyása.

Nem tartom helyesnek, hogy a mostani tervezet elejtette az u. n. általános részt, holott az előző maga is hangsúlyozza, hogy más kodexekben igenis szokott általános előfordulni. Hiszen a jogrendszer szempontjából az elméleti jogtudomány vívmányának tartja az általános részt. A legújabb német birodalmi polgári törvénykönyv sem ejtette el az Általános Részt. Igaz, hogy a törvénykönyv nem tankönyv, de azért még nem következik ebből, hogy a törvénykönyv mellözze a jogrendszer könnyebb áttekinthetősége egyik nagyon jónak és alkalmasnak bizonyult alkatelemének t. i. az általános résznek előrebocsátását. Hiába mondja az Előszó, hogy a tervezet az általános részben előfordulni szokott szabályokat annak a résznek a keretébe helyezte el, a melynek tárgyával az illető szabály a legszorosabb összefüggésben áll és a hol a legtágabb alkalmazást nyeri (a mi nem is igen kivihető, miként a tervezet 995. §. bizonyítja.) Egy korlátoltabb eleme hajlandó lesz a jogképességről intézkedő szabályokat kizárólag a személyjog, a jognyilatkozatokról, a szerződésről, a jogügyletek magyarázatáról, a képviseltről, az elvülésről szóló szabályokat kizárólag a kötelmi jog körébe tartozóknak tekinteni s vonatkozni fog a feltételről és időhatározásról a kötelmi jogban felállított elveket az örökösödési jogban is alkalmazni, holott ha ezeket a szabályokat az Általános Részben olvassuk, neki sem lehetne kétsége az iránt, hogy egy-egy általános jellegű jogtétellel van dolga. De vannak olyan általános elismert jogi alapigazságok is, melyek czélszerűen másutt, mint egy általános Rész-

ben, nem is iktathatók be a törvénykönyvbe s melyek ugyanazért a mi tervezetünkben, melynek nincs Általános Része, nem is fordulnak elő, holott benne kellene állaniok, mert a mint már fentebb hangsúlyoztam, a magánjogi polg. tkv. nemcsak a jogászok, hanem a haza minden polgára számára való. Így hiába keressük a mi tervezetünkben a tárgyilagosságot, jogszabályok (törvény, szokás, bírói gyakorlat.) a ma már épenséggel nem ignorálható nemzetközi magánjog, a jogi tények, az alanyi magánjogok természete, a jogok gyakorlása, biztosítása és védelme a perjogi cselekvényeknek az anyagi magánjog körébe tartozó hatásairól intézkedő tetteket. Sőt a tervezetnek u. n. személyjogi Első Része is helyesebben az elejtett Általános Rész keretében lett volna tárgyalandó, mint a hogy a német polgári törvénykönyv is teszi és akkor nem forgott volna főt szüksége annak, hogy a Családi jog a kodex elejére tétessék, holott ennek inkább a vége felé, közvetlenül az öröklési jog előtt, lenne helye.

Személyjog. Tárgymutató.

De el lehetett volna kerülni egészen a személyjognak azt a sajátos kidomborítását, a melyet a Tervezet Első Része feltüntet és ez helyesebb is lett volna. Hiszen a mai felfogásunk szerint minden ember személy, s ez a tétel egy, általánosan elismert kivétel nélküli szabály, melyhez szó sem fér. Amde a személyiség maga nem jog, hanem pusztán állapot, melyből jogok — s mondjuk meg mindjárt — a bennünket megillető összes alanyi jogok folynak, védelem tárgyát tehát nem a személyiség, hanem a belőle folyó jogok képezik. De a szabadság, testi épség, egészség, becsület védelme inkább rendőri, vagy büntetőjogi, tehát nem annyira magán, hanem közjogi természetű. S ugyanez áll a névvitelés, cégbitorlás, arcképpel való visszaélés, levéltitok megsértése tekintetében. Ez oknál fogva a Tervezet Első Részének második címét »a személyiség védelméről« mint nem a magánjogi kodexbe való egészen kihagyandónak tartom,ilyent a német polg. törvénykönyv sem ismer, nekünk pedig vannak már azoknak az érdekeknek védelmére szolgáló másnemű törvényes intézkedéseink.

A házassági törvény.

Az a körülmény, hogy legújában külön törvény alkotottatott (az 1894: 31. t.-cikk) a házasságkötésről, igénytelen nézetem szerint nem ment fel bennünket attól, hogy ennek a törvénynek a tartalmát be ne iktassuk mint integráns részt magába a törvénykönyvbe is. Példa reá a német polgári törvénykönyv, mely ámbár Németország is még a kodifikáció előtt szabályozta külön törvényben az eljegyzést, a házasságkötést és a házasság megszűnését, szépen belevitte ennek rendelkezéseit mint a Családi jog kiegészítő részét a kodexbe. Lehet, hogy a tervezet készítői visszaríadtak bizonyos nehézségektől, melyekkel ez az átvétel járt volna, de mivel ezen nehézségek elől még sem lehet kitérni, jobb azokat mindjárt most elintézni, mint a quieta non movere kényelmes tekintete miatt a polgári törvénykönyvet csonkán hagyni.

Hiszen a gyámságról szóló 1877: 20. t.-cikk s a végrendeletek a halál esetére szóló ajándékozások küllékeiről szóló 1876: 16. t.-cz. tartalmát is belevették a törvénykönyv illető helyeibe, a hogy kell is. De átvendődnek s a megfelelő helyre beillesztendőnek tartanám mindazokat a tisztán magánjogi természetű rendelkezéseket is, a melyeket újabb törvényeinknek egész sora pl. a szerzői jogról, a vadászat és halászatról, a betegséggel szembeállókról, az ipar- és cselédügyről valamint a csőd-, a végrehajtási, kézi-zálogkölcönről szóló, erdő- és vízjogi törvények stb. tartalmaznak, már csak azért is, hogy evvel az igazságügyi törvényhozásunkban uralkodó összhang világosan dokumentáltassék vagy a m-nnyiben ez az összhang némi nemű kívánni valót hagyja főt, ez is pótolva legyen.

Definíciók, jogi személyek.

Helyesnek kell mondanunk, hogy a tervezet lehetőleg óvakodik a definíciók felállításától, ezt a műveletet inkább a tanszéknek

kell fenntartani, nehogy miként az ausztriai polg. törvénykönyv példája igazolja, utóbb helyteleneknek felismert definíciókat mindamelllett »törvényeseknek« kelljen tartanunk.

De nem helyeslem, hogy a Tervezet sehol sem akceptálta, tehát sehol sem használja a »Jogi személyek«-féle elnevezést, ámbár a személyjogi részben pertraktálja őket. Pedig ezek a jogi személyek a magánjog rendszerében nélkülözhetlenek, elnevezésük nemcsak a jogász, hanem a laikus körökben is általánosan el van terjedve, még a legegyszerűbb ember is felfogja a természeti és jogi személyek közötti különbséget, igenlőleg bólint, ha megmagyarázzák előtte, hogy minden jognak megvan a maga alanya s ez vagy egyes ember, vagy emberek összessége, vagy pedig valamely különös rendeltetést vagyontömeg, (alapítvány) s hogy az egyszerűség kedvéért az utóbbiakat is személyeknek, csakhogy megkülönböztetésül az egyes embertől mint *természeti* személytől jogi személyeknek mondjuk, de azért ezek a jogi személyek is az egyes emberek javát célozzák és közvetítik. A német polg. törvénykönyv is megtartotta a jogi személyek elnevezését, nem látom át, miért kellene éppen nekünk elejtenünk.

Általános észrevételek.

A mondottak után tehát nézetem szerint a Tervezet beosztását akként kellene megváltoztatni, hogy mindenekelőtt egy Általános Részt készítsenek, ezt követné sorban a Dologi, a Kötelmi, a Családi és az Örökjog.

Ezen beosztás a mostaninál megfelelőbb lesz, nemcsak azért mert a moderna civilisták (magánjogi írók) túlnyomó nagy többsége is ezt követi, hanem mert a magánjogi kodex által szabályozott életviszonyok természetének is leginkább ez felel meg. Ismeretes tény, hogy Huszthy egri jogtanár a 18-ik században alkalmias jogrendszer hiányában a Ius Patriumot csak *négy évfolyamra* felosztva volt képes teljesen előadni, holott az elméleti jogtanítás csak két évre terjedt; ma négy évre terjed a jogi kurzus és minden professzor *két félév* alatt adja elő az egész magyar magánjogot, hogy a többi tantárgyakra is idő maradjon, pedig a mai tudományunk sokkal mélyebb és kiterjedtebb a 18-ik századénál. Ezt csak a célszerű rendszer teszi lehetővé. Miért ne adoptálná a polg. törvénykönyv is ezt a rendszert?

Tekintettel a komlétebb német polgári törvénykönyvre, mely 2385 §-ból áll, a mi tervezetünk, melynek csak 2043 §-a van, nem mondható túlterjedősnek. Azonban a tervezetnek igen számos §-a több (itt-ott pláne 4) alineával vagyis bekezdéssel bír, a mi igénytelen nézetünk szerint lehetőleg kerülendő volna. Ennek következtében természetesen emelkedni fog a §-ok száma, de inkább legyen több azonban minél egyszerűbb és világosabb szerkezetű rövidebb §., a mi már a kölcsönös idézések és utalások szempontjából is lényegesen megkönnyíti a törvénynek helyes megértését és alkalmazását. Nagyon takarékosan kellene bánni evvel a szólammal is, hogy ezeknek meg ezeknek a §-oknak rendelkezései megfelelően alkalmazandók, e helyett inkább arra kell törekedni, hogy a »quid iuris« lehetőleg minden egyes §-ból legott kitűnjék, kényszerű szükség nélkül ne utalja a törvény az embereket a subjectiv kombinálásra, hanem tárja fel mindenki előtt leplezetlenül az objektív jogszabályt.

Sajnálom, hogy már a Tervezet nem kapott egy betűsorozatos tárgymutatót. Visszaemlékezhetünk még, hogy ilyen betűsorozatos lajstrom az ausztriai polgári törvénykönyvhöz is volt függesztve, sőt ennek integráló részét alkotta, ugyszólván törvényes erővel bírt. Az új német polgári törvénykönyv végén is egy kimerítő betűsorozatos tárgymutató van. Nemcsak technikai okokból nagyon kívánatos az, hanem szorosán vett tudományos szempontból is, technikai okokból megkönnyíti a kikeresést, tudományos szempontból ellenőrzi a belső összhangnak, következőképp megelőzi az antinomiáknak, melyeknek megelőzésére nagy súlyt kell fektetni. Habár a Tervezet még nem a végleges szöveg, a bírálat szempontjából is jó lett volna azt ilyen betűsorozatos tárgymutato-

val ellátni, még most sem lenne késő ennek elkészítése. Lelkiismeretes tárgymutató mellett a gyakori utalás más paragrafusokra is a minimumra szorítható, a mi szintén egyik előnye lenne kodexünknek.

Magyarország.

Tervezetünk készítői a német polg. tkvet sok tekintetben mintául vették. Nem jathat eszembe őket ezért hibáztatni. Azonban szükségesnek tartom, hogy ez oknál fogva mindenki, a ki a tervezetet bírálni készül, ne csak az indokolást, hanem a német polg. tkvet is vegye elő s hasonlítsa össze a mi tervezetünkkel, akkor nemcsak az egyes rendelkezések, hanem az egyes materiák és szakaszok sorrendjére vonatkozólag is kellő felvilágosítást fog magának szerezni. Ne legyen a mi polg. tkvünk egyszerű fordítása a német polg. tkvnek, ne kövessük azt hajszálnyi pontosággal sem, de a mikor a mintától eltérünk, ne vezessenek bennünket merő külső momentumok, hanem belső igazságok. Mindenek előtt pedig ne feledjük azt is, hogy a mit kölcsön veszünk, váltsuk fel előbb magyar pénzre, azaz asszimiláljuk előbb a mi sajátos szükségleteinkhez és csak akkor gondolkunk rá, hogy forgalomba bocsássuk. Ne legyen a mi polgári törvényünk csak annyiban jó, a mennyiben kozmopolita, hanem legyen azért jó, mert magyar!

A 60-as években fölhangzott olyan indítvány is, hogy ne dobjuk el az ausztriai polgári törvénykönyvet, míg egy kész magyart nem tehetünk a helyébe. Ha akkor előre láthattuk volna, hogy bizony hosszú évtizedek múlva sem lesz meg az a várva várt magyar polgári törvénykönyvünk, akkor minden ellenszenvünk dacára, melylyel a nemzet a gyászos emlékü abszolutizmusnak ezen alkotása ellen viseltetett, — bocsássuk meg nekem a magyarok Istene — tán jobb is lett volna egyelőre az ausztriai polgári törvénykönyv mellett megmaradni, mert hiszen Erdélyben, Fiumében, Horvátországban és a határvidéken is érvényben maradt az nem csak egyelőre, hanem jó sokáig, részben a mai napig. Most azonban cselekedjünk meg igazán, a mihez nagy lelkesedéssel már két ízben t. i. 1848-ban és 1861-ben hozzáfogtunk, vigyük dülőre az 1901-ben harmadszor munkába vett magyar polgári törvénykönyv ügyét, de ne legyen ez a mi polgári törvénykönyvünk egy idegennek egyszerű átültetése, hanem legfeljebb követése a haladásnak, melyet a civilizáció ezen a téren felmutathat, de anélkül, hogy azért a saját külön magyar kultúránkról lemondanánk!

Indítvány.

Ajánlatosnak vélném, ha a nagyváradi jogászegylet akár felhívás, akár önkéntes ajánkozás után az egész Tervezetet, többek között fölőstáná oly célból, hogy az illetők bizonyos idő múlva a nekik kiosztott részek fölött bírálatos jelentést terjeszsenek be, mindjárt esetleges módosítási javaslatokkal egyetemben. Ezeket azután itt az egylet kebelében tüzetesen megvitatók s egy-egy vita végén összegeznők azt, mit a többség véleményeként konstatáltak. S ha ekkép az egész Tervezetet megbíráltuk és megvitattuk, tanácskozásaink eredményét egy összegezyetű felülbírálás alá vennők s ennek megtörténtével egy kimerítő Jelentésben összeállítanók összes kritikai megjegyzéseinket, észrevételeinket és módosításainkat, hogy mint a nagyváradi jogász-egylet szakszerű véleményét a m. kir. igazságügyi miniszter ur rendelkezésére bocsássuk. Nem kell evvel sem sietnünk, a fő dolog legyen, hogy minél alaposabban hányjuk-vessük meg a Tervezetet, hogy minél tökéletesebb Törvénykönyvet kapjunk.

Bozóky dr. felolvasását élénk eszmeesere követte, melyben résztvettek: *Ritók* Zsigmond, *Tassy* Pál dr., *Nagy* Ernő dr., *Magyary* Géza dr. és *Kepes* László dr. Különösen érdekes volt *Tassy* Pál hosszabb fejtegetése a törvény és az élet egymáshoz való viszonyáról s a polgári törvénykönyv általános részéről, továbbá *Magyary* Géza dr. megjegyzése, melylyel a kereskedelmi törvényvel való összhang szükségére mutatott rá s *Ritók* Zsigmond fejtegetése a bírói gyakorlat fontosságáról, a

melynek eredményeiből már ma össze lehetne állítani a polg. törvénykönyvet.

A felolvasás végén fölvetett indítvány, a polg. törvénykönyv részletes megvitatása is általános helyeslésre talált. Ezzel az indítvánnyal az alapszabályok értelmében először a választmány fog foglalkozni, aztán ki fogják osztani az egyes részleteket a jelentkezők közt. Addig is az elnökség Nagyvárad jogászainak figyelmébe ajánlja az indítványt, hogy az egyesület az őszszel teljes erővel és teljes sikerrel láthasson neki a nagy munkának.

Az előadók véleménye minden gyűlésen vita tárgyát fogja képezni, vitás kérdéseket szavazattöbbséggel döntenek el s az egész nagy munkálatot annak idején összesítve kellőleg indokolva, kinyomatva az elnökség fel fogja küldeni az igazságügyi kormányának, mint a nagyváradi jogászegylet szakvéleményét.

Szép terv s ha megvalósul, még szebb lesz.

A Turul a rendőrség előtt.

— Saját tudósítónktól. —

Szeged, május 20.

A Turul temesvári czipőgyár részvénytársaság pöre tegnapelőtt folyt le a szegedi kihágási bíróság előtt. A gyárat tudvalevőleg azzal vádolták, hogy a magyar iparpártolás czégére alatt a mödlingi gyárból hozatott osztrák gyártmányt akarta a jóhiszemű magyar közönség nyakába sózni.

Koczor János rendőrkapitány, kihágási bíró a Turul gyár szegedi fiókjának itteni megbízottját, *Czövek* Gyulát tegnap délelőttre idézte meg. Megjelent a tárgyaláson *Lábdy* Antal, az ipartestület alelnöke is, aki a szegedi ipartestület nevében panaszolta a Turul czipőgyárat, azzal vádolván, hogy a magyar ipar terjesztéseért hár szubvenziót huz, a Turul czégére alatt mégis osztrák czipőt árul.

Koczor János kijelentette *Czövek*nek, hogy az ipartestület vádjá be van igazolva. Fölmutatatta a vasuti szállítólevelet, mely minden kétséget kizárólag igazolja, hogy a mödlingi czipőgyár a Turul temesvári czipőgyár szegedi fiókjának 40,000 korona értékű czipőt küldött. Fölmutatatta a szegedi lapokat, melyek a Turul czipőgyár hirdetményét közzölték.

Czövek Gyula, a Turul temesvári czipőgyár szegedi fiókjának képviselője tagadja, hogy bármiféle iparügyi kihágást követett volna el. Semmiféle czipőt nem árusít még és a temesvári Turul czipőgyár részvénytársasággal szemben még eddig semmiféle kötelezettséget nem vállalt, mert a hatáskörébe nem lépett be. Neki egyezsége van a gyárral olyformán, hogyha ez a szegedi fiókjuzletét berendezi és fölszereli, abba belép és mint a gyár elárúsítója, bizonyos százalékot kap. Hogy miféle gyártmányu czipőket fog a gyár a szegedi fiókelárúsító helyre küldeni, arról közte és a gyár között szó sem volt s ő nem tudja még ma se, hogy tulajdonképen miféle áruk lesznek az üzletben elhelyezve, mert ott még semmi sincs beraktározva, azt azonban kijelenti, hogy ő csupán a temesvári Turul czipőgyár részvénytársasággal egyezkedett, a mödlingiről szó sem volt.

A hírlapi hirdetményt, amint az napvilágot látott, a temesvári gyártól, *Benedikt* igazgatótól kapta teljes szövegében és ő azt a gyár megbízásából tette közzé a lapokban. Azért ő felelősséget nem vállal.

A főkapitány erre azt a végzést hozta, miután *Czövek* Gyula a kihágási cselekmény

elkövetőjének a temesvári Turul cipőgyár részvénytársaság igazgatóját, Benediktet nevezte meg, a tárgyalást felfüggesztették és megnevezett gyárigazgatónak, mint panaszoltinak megidézése elrendeltetett.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Május 25. Tiszti-majális a Püspök-fürdőben.
Junius 2. Az Őrszágos Pázmány-Egyesület választmányi ülése és ünnepélye Nagyváradon.
Junius 10. Iparkamarai választások.

* **A bibornok itthon.** Dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök ur Ó Eminenciája tegnap este a gyorsvonattal a fővárosból visszaérkezett Nagyváradra, a hol a pünkösdi ünnepek alatt a bérmlás szentségét fogja kiosztani.

* **Esküvő.** Özv. Petrovics Endréné bájos és szép leányával Stefikével szombaton délután esküdött örök hűséget Ercsey Géza megyei tb. főszolgabíró. A nászünnepeken szép és előkelő közönség vett részt.

* **Br. Gerliczy Félixné betegsége.** Mint őszinte örömmel értesülünk, báró Gerliczy Félixné állapotában most már gyors és jelentékeny javulás állott be, úgy hogy rövid időre már *ágyát is elhagyhatja.* Az orvosok erősen biznak, hogy nemsokára nemcsak egészsége áll helyre, hanem ereje is visszatér. E hirt szívből jövő örömmel fogadta városunk egész közönsége.

* **Bécs népessége.** Most fejezték be az osztrák fővárosban a népszámlálást, a melyből kiténik, hogy Bécs lakossága 1900. december 31-én 1 millió 677 ezer 958 lélek volt, ami tíz év alatt 265.108 lélekkel való szaporodást jelelt. Ezek közül 1.461.891 kath., 146.926 izraelita, 54.364 protestáns, 975 görög-katholikus és 2772 felekezeten kívüli volt. A népszámlálásból kiténik az is, hogy Bécsben 71.453 férfi és 68.827 nő, összesen tehát 140.280 magyar állampolgár volt. Ezzel a hatalmas számmal szemben megcsüggenítő az ott élő magyarokra nézve, hogy a bevallásokban csak 160-an mondták be, hogy rendes érintkezési nyelvük a magyar.

* **Feszty Árpád hazatérése.** Feszty Árpád, a kinek tudomás szerint Florenzben most az új képével nagy ünneplésben volt része, e hónap 22-én szerdán reggel fél 9 órakor a fiumei gyorsvonattal családostul hazaérkeztek. Művészársai, tisztelői és barátai a központi pályaudvaron fogadják a művészt.

* **Tolvaj uszómeister.** A lapok vasárnapi számában Petrovits Istvánról megjelent közleményre vonatkozólag a rendőrségi sajtóiroda tudatja, hogy a tolvaj uszómeister nem a Pankolits, hanem a Feldmann féle uszó uszómeister volt. — Ezzel kapcsolatban Pankolits Károly uszódatulajdonos felkért bennünket a következő sorok közlésére: Uszodám és teljesen megbízható személyzetem reputációja érdekében ki kell jelentenem, hogy a nevezett sikkasztó uszómeister, Petrovits István uszodámban vagy nálam szolgálatban sohasem volt alkalmazva s hogy a sikkasztás nem is az én uszodámban, hanem a kishíd mellett levő Feldmann féle uszodában történt. Pankolits Károly, városligeti uszódatulajdonos.

* **Halálozás.** Részvétellel értesülünk, hogy Simkó István cs. és kir. állatorvos, élete 63-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése tegnap délután 2 órakor ment végbe Bihar megye központi kórházából. Béke poraira

* **Eljegyzések.** Csatt Béla posta-távíró-fogalmazó tegnap eljegyezte Debreczenben Beér Ilonkát, néh. Beér Kálmán kapitány bájos leányát. — Dr. Boz Kálmán ügyvédjelölt a napokban jegyezte el a püspökségi uradalom építész vállalkozójának Gábor Jánosnak szép és kedves leányát, Juliát.

* **Serényi Gusztáv temetése.** Megható módon nyilatkozott meg a részvét néhai Serényi Gusztáv nyugalmazott rendőr főkapitány temetésén. A városi és rendőrségi tisztviselők Rimler Károly főjegyző vezetése alatt, a 48-as honvédek nagyszámmal, a városi törvényhatóság tagjai tömegesen, továbbá Sal Ferencz nyug. polgármester, Rimler Károly, Harmathy Károly, Száhlender Károly, Némethy Károly, Rácz Mihály, Kaczián Károly, Dús László, Busch David, Darvassy Lajos, Gerő Armin, dr. Baróthy Akos, Óváry Sándor, Papp Imre, Molnár Lajos, Szokoly Tamás, Szüts István, Bereczky Géza, Szacsavay Akos, Paksy Gusztáv, Milibák József, Óváry Lajos, Farkas László, Papp György lelkész, Daday József, Reismann Mór, Széles Lajos, Szmekta György, Misuray Agoston, Beczkay Lajos stb. vettek részt a temetésen. A díszes koporsót elborították a szebbnél-szebb koszorúk. A gyászszertartást Gabriely Lajos plebános végezte, azután az öreg 48-as honvéd bajtársai vitték egy darabig a koporsót. Az impozáns gyászmenet hosszú kocsisortól kísérvé kivonult a v. velencei temetőbe, hol örök nyugalomra helyezték a derék hazafi és polgár kihűlt tetemeit. A koszorúk szalagjain a következő feliratok voltak:

Felejthetetlen férjemnek — hű felesége.
Jolán, Pista és Gusztáv — a legjobb apának.
Josefa — szeretett testvéremnek.
Szeretett nagybátyámnak — Vilma.
Szeretett rokonunknak — Istvánffy József és neje.

Szeretett volt főkapitányának — Rendőr tisztviselőkar.
Hű elvtársunknak — 48-as pártkör.
Kaszás József — legjobb rokonnak.
Klobusiczi Blaskovich család — a jó Gusztai bácsinak.

A díszes temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **Elfogott tolvaj.** A lóvásártéren Nagy Sándor kocsijáról a szűrt ellopták. Jelentést tettek a rendőrségnek s rövid idő múlva elfogták a tettest Zsugye György tasádfői notórius vásári tolvaj személyében. A motozásnál találtak nála egy duplafedelű ezüst órát is, melynek nem tudja gazdáját adni.

* **Jégeső mindenféle.** Az idei tavasz ismét sok bajt hoz a gazdáknak. A korai fagy némely helyen elpusztította a korai gyümölcsöt. Tegnapelőtt ismét nagy jégeső volt Bihar megye több vidékén. Margillán és környékén óriási jégeső volt, de a gabonában kevés kárt okozott, mert esővel jött s nem volt nagy szemű. Sarkad vidékén iszonyu vihar dühöngött, amely aztán nagyobb károkat is okozott.

* **Megőrült az oltár előtt.** Szomorú esetnek voltak szemtanúi tegnapelőtt délután Deménd község lakói. Egy fiatal szép leányon akkor tört ki az őrültség, amikor örök hűséget kellett volna esküdni az oltár előtt. Dékány Imre deméudi lakos egyike a község legvagyonosabb polgárainak, leánya részére tehát csak gazdag vőőt akart. Dékány Julcsa azonban nem így gondolkodott. Szíve egy vágyontalan legényhez vonzotta, aki meg is kérte a leány kezét, de a gazdagságára büszke Dékány Imre hallani sem akart róla, e helyett Szolgyesi Ferencz deméudi hasonló nevű fia lett az apa választottja, akihez a leánynak férjhez kellett mennie. Dékány Julcsa sirt, hogy ne erőltessék ahhoz, akit nem szeret. Hiába volt minden, a szülők hajthatatlanok maradtak. Meg volt az eljegyzés, majd pedig az esküvő

következett. A szép Dékány Julcsának az eljegyzés óta nem lehetett szavát venni. Elkészült minden a maga rendje szerint s vasárnapra volt kitűzve az esküvő. Délelőtt kötötték meg a polgári házasságot s vasárnap délután lett volna az egyházi áldás. A násznép nagy kísérettel vonult a templomba a menyasszonnyal. Mikor az oltár elé vezették, a menyasszonyon egyszerre kitért az őrület. Elkézdett sívalkodni, jajgatni s folyton gyilkost kiabált s őrülten futkosott az oltár körül. A megrémült násznép egy ideig ámulva nézte a szerencsétlen leányt, majd mikor magukhoz tértek, lefoglák és kivezették a templomból. Ezután kiragadta magát vezetői kezéből, lelépte magáról a ruhát s csak nagynehezen tudták megfékezni s hazavitték a szülei házához, ahol a további intézkedésig őrizet alatt tartják. A szomorú eset annyira megrendítette a leány apját, hogy szélhűdés érte.

* **Pünkösdi népünnepe a Rhédey-kertben.** Pünkösdi napján kiváló sikerűnek ígérkező népünnepe lesz a Rhédey-kertben. Ez ünnepeket a kert felügyelőségének vezetése mellett Szilágyi Dezső, a jönevű színész rendezi, aki nyanyan akkor társulatával nyílt színpadon előadást tart, ami kiválóan emelni fogja az ünnepeket sikerét. Előadás után a nagyváradiparrestületi ifjuság önképző körének dalköre Gerencsér József karnagy vezetése mellett dalokat fog énekelni. Az ünnepek műsora rendkívül változatos lesz, mert különböző nagyrészt tréfas versenyek mellett módot ad a rendezőség arra, hogy csekély belépti díj mellett a látogató közönség magas színvonalu előadást hallgasson végig. Az ünnepek jövedelmét a Rhédey-kert fönntartásának költségeire fogják fordítani. A Rhédey-kert felügyelősége.

* **Különös végrendelet.** A múlt héten meghalt egy előkelő lipótvárosi polgár, kinek nagy vagyona volt. Halálának természetesen módfelelt megörült a nagyszámu rokonság, de örömük nem tartott soká. Csak addig, míg az igazán különös végrendeletet felbontották. A megboldogult ugyanis egész vagyonát 800 000 koronát egy távoli rokonának hagyományozta, azzal a kötelezettséggel, hogy belőle évente legalább 50.000 koronát Ós-Budavára belépőjegyének vételére tartozik fordítani, melyek 50 fillér kedvezményes áron minden tőzsdében kaphatók. Azonkívül meghagyta a végrendelet, hogy az Ós-Budában eltöltött kellemes napjai emlékére az ottani mecsetben temessék el. Ez az intézkedése nem volt végrehajtható, mert a fővárosi tanács nem engedélyezte a temetést. A többi rokonok megnyult orral távoztak a közjegyzői irodából s elhatározták, hogy a végrendeletet meg fogják támadni.

* **Gyilkos tehén.** A tegnapi vásáron Mihencze Péter gyéresi földműves egy borjas tehenet vett s a Hattyu-utcán 90. sz. alatt levő szállására vitte. A tehén, mikor beakarta Mihencze az istállóba kötni, felöklelte, Hering Tógyerné czombját pedig felhasította. A súlyos sérülteket beszállították a biharmegyei központi kórházba. Mihencze sebet az orvosok életveszélyesnek találták. A rendőrségnek jelentést tettek az esetről s megindították a vizsgálatot, hogy nem terhel-e valakit gondatlan mulasztás.

* **A hitelvesztett telefon.** Az egyik párisi bíróság érdekesen döntött a napokban a telefon szavahihetőséget illetőleg. Egy tiszteletre méltó építész, saját tűzhelyet akarván magának építeni, házasságra készült és az esküvő napjára egy ismert bérkocsitulajdonosnál tiz fényes fogatot rendelt. A kiűzött időben hiába várták a kocsikat, nem álltak elő. A türelmetlen vőlegény telefonon kérdezi a bérkocsitulajdonost, hogy miért nem tesz eleget a megrendelésnek? Ez pedig bámulva feleli:

— De hiszen ön telefonált ide, hogy ne küldjem a kocsikat...
— Én?

— Igenis, ön! Tegnap este. Annyira, hogy kártéértésért be is pörölöm önt!

Az építész tiltakozott, de már akkor késő volt, nem lehetett mást, a szomszédoktól egyfogatokat hivatott és a násznép disztelen »konflis«-okon robogott az anyakönyvvezető, majd pedig a templom elé. A bérkocsitulajdonos csakugyan beváltotta fenyegetését és bepörölte az építész. De a bírák elutasították és kimondták, hogy a telefonon nyert értesítéseknek nincs jogi kötelessége és panaszosnak előbb meg kellett volna győződnie arról, hogy csakugyan a megrendelő szól-e hozzá.

* Chamberlain újabb stiklije. Az angol gyarmatügyi miniszter, a ki a szerencsétlen búr háborút földézte, Malta szigetén, mely tudvaleg angol birtok, most az angolt akarja hivatalos nyelvtől ráerőszakolni a tisztán olasz nyelvű lakosságra. Malta sziget fővárosában nagy tiltakozó meeting volt az angol nyelv behozatala ellen. Mizzi képviselő a többi közt azt mondotta, hogy a maltaiak nem fognak addig nyugodni, míg a sziget teljesen független nem lesz. Legközelebb a sziget más helyein is nagy tiltakozó gyűlések lesznek.

IRODALOM.

Erzsébet-emléklap. A gödöllői-parkban vasárnap óta ott áll leleplezve boldognak királynénk emlékszóra. A felséges martyr emlékének sok mindenféle alapítvánnyal és alkotással megörökítették halála óta, de a gödöllői szobor az első emlékszó. Ur és paraszt összerakta filléreit, a magyar nemzet közadakozásából épült az emlékmű: kőbe vésett hálája a magyar nemzetnek. A szobor felavatása alkalmából egy igen izléses kiállítás, válogatott tartalmu emlékfűzetet adott ki *Ludvig* Béla, melyben a magyar közélet legjele ebb emberei, kiváló írók és publicisták ujtják fel szeltemileg Erzsébet királyné dicső emléké. Az emléklap tartalmából, mely a legsikerültebbek és legizlésebb közé tartozik, közöljük a következőket:

Az első lapot *József* főherceg Emlékezése foglalja magában le faximilében és nyomtatásban. Azután jön egy szép és hangulatos előszó a szerkesztőtől, majd *Hock* János magas szárnyalásu remek fohásza gyászkeretben, *Lévai* Mihály tartalmas nekrológja. A királyné szobrát egy lelkes cikkben *Nyíry* Lajos fővárosi újságíró ismerteti. Emléksorokat irtak az ország notabilitásai közül: *Vaszary* Kolos, *Szell* Kálmán, *Wlassics* Gyula, gróf *Csáky* Albin, br. *Eötvös* Fanny, *Császka* György, *Natafalussy* Kornél, *Ábrányi* Emil, továbbá *Morlin* Imre, *Forgó* Pál, *Kapczy* Vilmos gödöllői szolgabíró, *Ludvig* József stb. Szép emlékkeresek is vannak a fűzetben. Idegenek Erzsébet királyné szobránál: *Dura Málétól*; *Magyarországi II. Erzsébet*; *Rákosi* Jenőtől. A királyné és a virágok: *Sas* Edétől. Gyönyörű a *Bartha* Miklós Erzsébet című cikke, egy finom, prózában irt elégia; a Gödöllői napok *Ludvig* Bélától hangulatos szép visszaemlékezés a királyné életéből. A királyné ifju kora czimen *Bodnár* János ujt fel érdekes adatokat Erzsébetéről.

A fűzet utolsó lapját az eddig felállított emléktáblák s a királyné koporsójának ismeretése, valamint azon fejtáncos leírása fejezi be, melyen a királyné lelkét kihelto s mely jelenleg Genfben őriztetik. Az emlék-cikkek sorát *J. Virág* Béla »Csak egy« cz. szép verse zárja be.

A finoman kiállított s szépen illusztrált emlékfűzet a szobor képével ellátva 30 filléért kapható a helybeli könyvkereskedésekben.

Az emléklapból a király részére külön diszpéndány készült csont papírból remek kötéssel.

A tiszta jövedelem is az Erzsébet kultusz emelésére szolgál, mert a pesti Erzsébet-árvaház alapja javára van felajánlva.

Pályázat népsziműre. A Népszínház igazgatósága pályázatot hirdet népsziműre a következő feltételekkel: Kivántatik egy egész estét betöltő énekes népszimű, melynek jutalma száz arany. A lapszámozott, beköltött,

jeligés levéllel ellátott műveket 1901 szeptember 30-án déli 12 óráig kell benyújtani a népszínház titkári hivatalában. — Postán feladott műveknél a postabélyeg kelte irányadó. A bírálóbizottságot a népszínházi bizottság fogja összeállítani.

S P O R T.

A lövész egyesület megnyitása. A polgári lövészegyletnek május hó 19-én megtartott »Megnyitó királylövészetén« kilőtt 1360 golyó közül talált 827, 4646 körrel 179 taraczk és 54 mély lövést.

Szeget lött *Kunz* Gusztáv a király jelvény jutalommal.

A tizenkettős körbe löttek: *Keller* Béla 7, *Mezey* Mihály 5, *Kunz* Gusztáv és *Székely* Sándor hét-hét golyót.

A tizenegyes körbe: *Mezey* Mihály 13, *Vomácska* József 8, *Jakky* Antal 6, *Kunz* Gusztáv 4, *Des* Echerolles *Kruspér* Gilbert 3, *Kelen* Béla 2, *Székely* Sándor és *Kováts* Béla egyet-egyet.

Díjakat nyertek mélylövésekre arany díjat *Kelen* Béla, ezüst díjakat *Mezey* Mihály, *Székely* Sándor, *Kunz* Gusztáv és *Vomácska* József.

Körlövésekre: arany díjat *Mezey* Mihály, ezüst díjakat *Vomácska* József, *Kunz* Gusztáv és *Kelen* Béla.

A tekeversenyen: Az arany díjat *Sztankovits* József, az ezüst díjakat *Harabula* József és *Kalmár* Illés nyerték.

MULATSÁG.

A tisztai majális rendezősege nagyban készül a szombati mulatságra, mely a tavaszi táncvígalmak közt egyike lesz a legsikerültebbeknek. A sétahangverseny műsorát most állítják össze. — Együttal többek tudakozódására ismétellen jelezzük, hogy a majálisra külön meghívókat nem bocsátanak ki, hanem arra a téli tisztai estélyekre szétküldött meghívók érvényesek. — A rendezőség kéri a hölgyeket, sziveskedjenek egyszerű *utcai* öltözékben megjelenni.

Czipészek táncmulatsága. A következő meghívót vettük: A nagyváradi czipész és csizmadia munkások alakulásban levő szakegyletük alapja javára folyó évi június 16-án *Karger* hegyaljai vendéglőben szavaltat, monológ, nemzetközi világ posta, konfetti és szerepentin dobálással egybekötött zártkörű nyári táncmulatságot rendez. Belépti díj hölgyeknek 50 uraknak 70 fillér. Kezdeté este 8 órakor. Ezen meghívó másra át nem ruházható és kivánatra előmutatandó. Felülfizetések köszönettel nyugtáztatnak.

Rendező bizottsági tagok: *Vincze* János elnök, *Daczi* József pénztárnok, *Szabó* Ferenc jegyző, *Kereszturi* József, *Czili* István pénztári ellenőrök, *Marosán* József táncrendező. *Halász* János, *Petinger* Pál, *Bosnyakovics* Mihály, *Tankó* János, *Bucsele* János, *Miklós* Nándor, *Szűcs* József, *Somi* Károly, ifj. *Bereczky* Sándor, *Papp* Lajos, *Asztalos* Lajos, *Huvé* Károly, *Kolozsvári* Imre.

Az orth. iskolák majálisa. A nagyváradi orth. izr. elemi és polg. fiu- és leányiskolák 1901. május 22-én délután a *Rhédey*-kertben tavaszi ünnepélyt rendeznek, melyet délután 5 órakor a Sport-pavillonban a polg. leányiskola az »*Üllman*-alap« javára rendezendő hangversenyé előz meg. A hangverseny műsora a következő:

1. »Hymnus«, éneklé a dalkör.
2. »A fegyelem« angolból ford. *Szüle* Ferenc, szaválja: *Reich* Etelka II. polg. o. t.
3. »Királyi dal«, éneklé a dalkör.
4. »Szép Ilonka« (Melódrama), szaválja *Rendes* Ilona III. polg. oszt. tan. zongorán kíséri * * *
5. »Magyar daleyveleg«, éneklé a dalkör.

6. »Az új nevelő« (szindarab.) Előadóják: *Fenyves* Irén, *Klein* Erzsé, *Ullmann* Adél, *Gansel* Szidónia, *Hartmann* Rózsi, *Nádor* Margit, *Roth* Hilda IV. polg. oszt. tan. *Leitner* Irén, *Klein* Rózsi III. polg. o. t. *Roth* Gizella, *Kaufman* Gizella, *Krausz* Irén, *Rosenfeld* Szeréna és *Klein* Etelka II. polg. o. t. *Wahrmann* Ilonka I. polg. oszt. tanuló.

7. »Szózat«, éneklé a dalkör.

A szülőket és az érdeklődőket ezuton hívja meg a rendezőség.

Igazságszolgáltatás.

Megrágalmazott fősolgabíró.

— Esküdtészi tárgyalás. —

Nagyvárad, május 20.

Sajtóügyben tárgyalat tegnap a nagyváradi esküdtészek. Egy aradi szabó a vádlott, ki nyilttéri közleményben támadta meg *Török* Béla vingai fősolgabírót. Cikkében erős és mélyen sértő kitételekkel illette *Törököt*, ki azért üldözi, mert iparigazolványt kért s feleségét éjjel a csendőrökkel akarta bevitetni.

Reggel 9 órakor kezdődött a főtárgyalás a törvényház esküdtészi termében. A bíróság elnöke *Millye* Gyula, tagjai: *Grám* Sándor és *Rassie* Pál. Jegyző: *Hermann* Aladár. A vádhatóságot *Nagy* Géza dr. kir. ügyész képviseli, a vádlott védelmére *Nagy* Sándor dr. ismert nevű aradi ügyvéd jelent meg.

A tárgyalás megnyitása után az esküdtészeket alakították meg. Esküdtek:

Blanc Mór dr., *Kovács* Kálmán, *Kovács* Lajos dr., *Keller* József, *Lukács* István, *Móni* Gyula, *Mihály* Emil, *Nozák* Rudolf, *Száratory* Endre, *Szöke* Mihály, *Tárnoky* László, *Vermes* Kornél. a pótesküdték: *Ujfalussy* Dezső és *Szilágyi* Jenő.

Legelőször a vádlottat, *Husóczy* Istvánt hallgatták ki. *Varjasi* (Aradmegye) szahómester. A nyilttéri közleményt az »Arad és Vidéke« című politikai lapban tette közzé.

Vádlott előadja, hogy a fősolgabíró részéről nagy zaklatásnak és üldözésnek volt kitéve. Iparigazolványt kértek s a fősolgabíró a kiadását megtagadta s szándéka volt őtet és egész családját tönkretenni. Ez keserítette aztán annyira el, hogy közzé tette az inkriminált nyilttéri közleményt. *Nagy* Sándor aradi ügyvéd, vádlott védője a bizonyítás elrendelését kérte. A törvényszék a bizonyítást megengedte, előbb azonban déli idő miatt a tárgyalást felfüggesztette.

Két órai szünet után, midőn ismét megkezdtek a tárgyalást, *Husóczy* István, a hallgatóság óriási meglepetésére kijelentette, hogy eláll a bizonyítástól.

Nagy Sándor védő erre kijelentette, hogy nem védi a vádlottat s a tárgyalótermet azonnal elhagyta.

Ezután *Török* Béla fősolgabírót hallgatták ki. *Török* igen terhelőleg vallott, mire a vádlott kijelentette, hogy most már kívánja a bizonyítást. *Török* elmondta a vádlotról, hogy szoczialista és zugrász.

Zikics Mihály tanu szerb nyelven vallott s *Török* Béla szolgabíróra nézve terhelőleg.

Ezután a vallomások felvételét a törvényszék az idő előrehaladottsága miatt felfüggesztette s a tárgyalás folytatását ma délelőttre tűzte ki.

Még körülbelül 30—40 tanu vár kihallgatásra s valószínű, hogy itéletet még ma nem hozhatnak.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Kedd: Énekek-éneke.
Szerda: Rejtett boldogság.

Bihari, mint Ocskay László.

Ez az igazi Ocskay brigadéros, a hogy *Bihari* Ákos bemutatta. Félelmes a csatákon, ellágyul a szerelemben, kegyetlen és könyörületlen egyszerre — szóval olyan ember, a ki a szívével gondolkodik.

Ilyennek képzelte Herczeg Ferencz s ilyennek mutatta be Bihari Ákos, a Vigszínház művésze.

Érezni és éreztetni tudott: ime egyszerű titka annak, miért tett a tegnapi Ocskay-előadás igazi mély benyomást a közönségre. Mikor azt mondja: én farkas vagyok! hát akkor el is hiszszük, hogy ez az rettenetes labanczverő farkas, a tűz fejedelme. Mikor szerelme suttog, hiszünk igaz érzelmeiben amikor árulóvá lesz: szinte természetesen találjuk azt a rettenetes, határtalan haragot, mely árulóvá teszi. Mikor pedig bűnbánólag elviszi a magyar bírának az áruló Ocskay fejét, akkor hanggal és mozdulatokkal egyaránt megértette azt a mélyes tragikumot, mely e lépésében nyilvánul. Élettel és érzéssel telt volt e minden szava, minden mozdulata. S ezért tegnap még inkább mint bármikor éreztük, hogy Ocskay brigadéros hatása és sikere Ocskay személyesítőtől függ csaknem kizárólag.

Mindez azonban nem gátol annak kijelentésében, hogy néhol még többet vártunk tőle, különösen a nagy reklám és támadások után melyeket érdekken itt-ott kifejtteni jónak láttak. Hogy egyebet ne említsünk: az első felvonás végjelentét ő sem pointírozta eléggé.

A többi szereplők jók, mint első ízben, azzal a sajnálatos különbséggel, hogy a kurucz szóló-énekes is, meg a tárogató is botrányosan berekedtek. Egyik jobban nyekergett mint a másik.

Közönség szálanalmasan csekély számban.

K. A.

Pálmay vendégszereplése elmarad.

Pálmay Ilka Kolozsvárott, ahol most búcsuzott a közönségtől, megbetegedett, s emiatt a Nagyváradon tervezett vendégszereplés elmarad. A diva a következő két telegrammot küldte Somogyi igazgatónak Kolozsvárról:

»Kétségbe vagyok esve nem jöhetnek holnapról négy napig ágyban kell feküdnöm utazom Bécsbe Grand hotel. Kérem tudassa ha kívánja lejövök jövő héten két előadásra üdvözli Pálmai«.

»Kétségbe vagyok esve itt is lemondtam orvosom megtiltotta Bécsbe választ hogy május 28 és június 6 közt mikor jöhetnek — Boldogtalan vagyok hogy kellemetlenséget okoztam«.

A vendégszereplés így a jövő hétre halasztatott. A megváltott jegyek ez előadásra érvényesek. Akik jegyüket a jövő heti vendégszereplésre nem óhajtják megtartani, visszaválthatják a színház pénztáránál.

A mai bemutató. Mindenképpen érdekes előadás lesz ma színházunkban. Az *Énekek éneke* című dramolettet, Cavalotti magyar színre alkalmazott bájos egy felvonásosát mutatják be, amely a Vigszínház repertoárjának egyik vonzó ereje. A darabban vendég gyanánt lép föl *Bihari* Ákos, a Vigszínház szép talentumu művésze, kivüle Szohner Olgának és Peterdynek van szerepe. Az Énekek éneke után a Parasztbecsületet adják.

Rejtett boldogság. Suderman nagyhatalmú drámájában, a nemrég sikerrel színrehozott *Rejtett boldogság*ban lép fel holnap harmadszor a színpad vendége *Bihari* Ákos, ki egyik legkiválóbb szerepét, Röcknitz bárót fogja játszani. A dráma többi szerepe a régi kiosztásban marad.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 212.

Pótbérlet 7. sz.

Nagyváradoson, kedden, 1901. május 21-én

Énekek-éneke.

Dramolett.

HELYVÁLTÁS: Nagypáholy 7 fr. Földszinti és első emeleti páholy 6 fr. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 fr. 50 kr. Körszék 1 fr. 20 kr. Támlászék 1 fr. Érkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színpad 10 kr.

Kezdete fél 8 órákor, vége 10 órákor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órákor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 óráig 5-ig a rendes nappali pénztáránál.

Holnap szerdán, május 22-én

Rejtett boldogság.

Dráma.

REGÉNY-CSARNOK.

S i b i l l a.

Ista: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

98.

— Ön fogoly, szöliták meg a katonák.
— Tévedés, én orvos vagyok, külföldi, éppen elutazni szándékozom.

— Kövessen!

A dolog hirtelen váratlan fordulatot vett.

— Ide, ide. Mentsetek meg! Szabadítsátok ki, hangzott ezer torokból. Az eddig teljesen üres utcákról emberek özönlöttek, melyeknek száma nagyobbak látszott, mert rendetlenségben nyomultak előre.

Joachim, ki az összeütközést sejtette, hogy az lehetőleg elhárítsa, előlépett mondva:

— Alávetem magam, foglyuk vagyok!

A tolongás ezzel nem szűnt meg; a néptömeg nőtt és megakadályozta a katonaság előrehaladását.

De még nem került harcra a dolog, midőn a nép részéről kiáltások voltak hallhatók.

— Sauvre gardet képezünk primadonnánk, Peregrin Blanch háza előtt!

Ezen kiáltás készítette az előcsapatokat, hogy az említett ház előtt megálljanak. A katonaság soraiból dühös kiáltások hangzottak.

— Ki az árulóval! Le vele!

Ekkor egy lovas ugratott elő arab ménen, maga az agg tábornok. Kezével intve hangosan szólott:

— Előre gyermekek. Nem vezetünk asszony-nyal háborút. A színésznőnek hajszála se görbüljön meg. Hagyjatok békében. Előre!

Alig mondta ki utóbbi szavait, midőn a néptömegeből egy lövés esett. Ugyanabban a pillanatban egy golyótól találva az ősz összeesett.

A mellette álló tiszt tüzet vezényelt. Csattant a kakas, a halálos golyó repült. A tömeg eloszlott, mint midőn a homokra ráfú a szél.

Egy pár áldozat maradt a földön, valószínűleg az ártatlanok, bűnhődve a vétkesekért.

A katonaságnak volt ideje, hogy megsebesült vezetőjükkal foglalozzanak. Felemelték a földről s azon fáradoztak, hogy egy hordágyra tegyék

Az ezredés orvosa nem volt kéznél. Joachim nem tudta megállani, hogy a nézőt játsza, mialatt ügyetlen kezek a testet a szívre nézve kedvezőtlen fekvésbe hozták.

— Engedje meg nekem, mint orvosnak, hogy a sebestűtet gondoljam, míg helyem más által be lesz töltve, mondá majdnem parancsoló hangon s feleletet sem várt, szavát tett követte. Erős karral felemelte a nehéz testet s a helyes fekvésbe hozta. Röviden, biztosan osztott további parancsokat, melyek természetesen a pillanatban, köszönettel lettek fogadva s sietve teljesítettek.

Egy szakasz katonaságtól kísérve Joachim a tábornokot a kastélyba vitte, melyet már egész csendben az insurgensektől kitakarítottak. Itt helyét át akarta engedni a sietve megérkezett ezredorvosnak, de az öreg ember kérte, hogy maradjon még.

A seb megvizsgálása biztos halált jelzett. A goiyót el kellett távolítani sebből s az operatio következménye a biztos halál volt.

— El vagyok készűlve urak, fordult az orvosokhoz az öreg hős, kik felszólítására nyilvánították véleményüket. — Még egy óranyi időre van itt lenn szükségem, akkor lehet.

— Menjen, hozzon hirt a fogoly Breida kapitányról parancsolta, adjutánsának, de nem vette észre arcának kifejezését, ki azonnal elhagyta a szobát. Szomorú kifejezés rajzolódott az orvos arcán s Joachim is eléggé ismerte a városban történeteket, hogy a kérdés szomorú jelentőségét felfogja.

Rövid idő múlva az adjutáns visszatért.

— A fogoly veszélyes beteg.

— Halott? mondá az öreg szeméit kérdőleg felemelve.

Az adjutáns nem felelt.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOR.

Kihallgatás a királynál.

Budapest, május 20. (Saj. tud. táv.)
Ő Felsége holnap délután 2 órákor fogadja a delegátusokat.

A delegációk megalakítása.

Budapest, május 20. (Saj. tud. táv.)
A delegáció ma ülést tartott. *Nakó* Kálmán korelnök vezetése alatt kezdődött meg az ülés. *Nakó* üdvözölte őket s elrendelte az elnökválasztást. Elnök lett gróf *Szapáry* Gyula és alelnök *Szilágyi* Dezső.

Kállay ezután előterjesztette az 1902. évi költségvetést, majd a különféle albizottságokat alakították meg, mely után az ülés véget ért.

Bécs, május 20. (Saj. tud. táv.)
Az osztrák delegáció ma délután öt órákor tartott ülésén elnökké *Lobkovitz* herceget, alelnökké pedig *Jávorszkyt* választották meg.

A francia-angol hajóraj Briauxban.

Budapest, május 20. (Saj. tud. táv.)
A francia-angol hajóraj Konstantinápolyból megérkezett Briauxba. Ultimátumot küldöttek a portához s ha a válasz nem lesz kielégítő, az osztrák-magyar és olasz hajóraj az Adrián, a francia, és orosz a török vidékeken demonstrálni fog.

Égő színház.

Lemberg, május 20. (Saját tud. táv.)
A város főterén, a *Marienplatzon* lévő pompás színház lángokban áll. Az oltási kísérletek egyelőre hiábavalóknak bizonyultak. A tűz oka ismeretlen.

Károly király utja.

Bukarest, május 20. Károly királyt és Erzsébet királynét megérkezésükkel Predealban Ferdinánd trónörökös és Aurelián belügyminiszter fogadták. Sinaja és Plojesti közt Sturdza miniszterelnök várta a királyi párt. A bukaresti pályaudvaron a trónörökös neje gyermekeivel, a miniszterek nejeikkel, az osztrák-magyar és a német követség tagjai, a papság, a tábornoki kar, számos főméltóság és sok hölgy jelent meg a királyi pár üdvözlésére. Nagy néptömeg hurrá-kiáltások közt lelkesült fogadtatásban részesítette a királyi párt, melyet ez láthatólag megörvendeztetett. — A királynénak számos bokkrétát nyújtottak át. A várost ünnepiesen feldiszipítették. (M. T. I.)

Radu Demeter körútja.

Hátszeg, május 20. Radu Demeter lugosi püspök Hátszeg vidéken főpásztori körutat tesz. Megelőzőleg vasárnap a hívek nagy számu részvételével búcsút tartott. A hívek adakozásából helyreállított hétszázados prislopi monostor-egyháznál a püspök a szabad ég alatt istentiszteletet tartott s ez alkalommal a híveket hitbuzgóságra és törvénytiszteletre buzdította. (M. T. I.)

Uj alispán.

Liptó-Szent-Miklós, május 20. A lip-tómezei szabadelvű párt mai közgyűlése alispánná Joob Marcellt, ujjvári főszolgabíróvá Kiszely Árpádot és főügyészsé Pruzsinszky Pált jelölte. (M. T. I.)

A spanyol választások.

Madrid, május 20. Madridban hat kormánypartit, egy konzervatív és a nemzeti unió egy tagját választottak meg. A »Correro« szerint a képviselőházi választások eredményei eddig a következők: 230 liberális, 70 konzervatív disszidens, 18 liberális disszidens, 10 Romero-párti, 15 köztársasági, 6 karlista, 10 nemzeti unionista, 4 katalonista, és 21 független.

Barcelona, május 20. A kamarai választásoknál a köztársaságiak és katalonisták nyertek többséget. A választási biztost törzsuralással megölték.

Az angolok hadjáratai.

London, május 20. A Times jelenti Carolinából: Angol csapatok e hó 15-én ötödször megszállták Carolinát. Botha jelenleg Ermetóban van. (M. T. I.)

Hunyady gróf halála.

Pozsony, május 20. A Hunyady családhoz Ivánkára ujjban részvénytulajdonosok érkeztek Hohenberg Zsófia hercegnőtől, Ferencz Szalvátor, Lipót Ferdinánd főhercegtől, Mária Valéria, Erzsébet főhercegnőtől, Krisztics volt regenszói Belgrádból, Hohenlohe és Aersperg hercegtől Bécsből.

Kinai bonyodalmak.

Berlin, május 20. A »Lokalanzeiger« ismét azt írja, hogy Waldersee a jövő hónapban hazafelé indul és pedig Japánon át, a hol a mikádó meghívására néhány napig tartózkodni fog. (M. T. I.)

Ugronék tiltakozása.

Budapest, május 20. (Saj. tud. táv.) Ugronék a delegáció minden határozata és intézkedése ellen óvást emeltek. Különösen kifogásolják a quótát, mely csak az 1901. év első felére lett megállapítva és a második félére már nem s olyan költségeket, melyek nem lettek megszavazva, nem ismernek el.

KOZGAZDASAG.

Ministeri rendelet a megrendelések gyűjtésére vonatkozó törvényre. A kereskedelemügyi miniszter f. hó 10 én kelt rendeletében a megrendelések gyűjtésére vonatkozó rendelkezések módosításáról szóló törvény életbe léptetése és végrehajtására a következőképp rendelkezett. A törvény 1901. július 1-én lép életbe. A megrendelések gyűjtésére a kereskedő vagy iparos csak állandó lakhelyén van jogosítva. Megrendelést sem megbízottal, sem maga más községekben fel nem vehet, még ha hosszabb ideig ott is lakik, vagy ha a megbízott állandóan ott lakik sem.

A megrendelések gyűjtése a kereskedő vagy iparos lakhelyén kívül csak oly iparosoknál és kereskedőknél van megengedve, kik üzletkörükben az illető áru eladásával vagy felhasználásával foglalkoznak; ezen árúk alatt nem csak olyanok értendők, melyek eredeti vagy feldolgozott állapotban az üzlet tulajdonképeni tárgyai, hanem olyan árúk is, melyek az illető üzletben csak mint segédeszközök, irodái, bolti vagy raktári berendezések szerepelnek.

Megrendelések gyűjtése végett felkereshető az a földbirtokos is, aki gazdasági körében ipari vagy gyári vállalatot folytat.

A törvényben az iparoshoz vagy kereskedőhöz közvetlenül intézett egyes megrendelésekre vonatkozólag megállapított kivétel feltételezi, hogy a megrendelés határozottan megjelölt árura vagy munkára irányuljon s a megrendelő önkéntes elhatározásán alapuljon s a kereskedőhöz vagy iparoshoz már előbb intéztetett legyen miutsem a megbízott a megrendelőnél a megrendelés átvétele végett jelentkezik.

Nincs tehát megengedve a megrendelés átvétele oly megkeresések alapján, melyek határozatlan, általános, egyszersmindenkorra szóló megrendelési felhívást tartalmaznak, melyeket a kereskedő vagy iparos tömegesen küld a feleknek kitöltés vagy postja aláírás és elküldés végett, vagy melyek nem magához a kereskedőhöz, vagy iparoshoz, hanem csak megbízottjához, eljárása közben intéztetnek.

Az idézett törvény rendelkezései alól aközvetkező kivételek vannak:

1. a házi iparcikkekre, de csak azon feltétel alatt, ha a megrendelést gyűjtő a cikkek

házi ipari jellegét helyhatósági bizonyítvánnyal igazolja;

2. a műszerekre és tudományos eszközökre;

3. varrógépekre;

4. a nagyobb gazdasági gépekre; mint cséplőgépekre, vető- és aratógépekre, mozdonyokra, lokomobilokra és gőzekékre, továbbá a gőszivattyukra és malomberendezésekre;

5. a villamos erő átviteli és általános világítási és távbeszélő berendezésekre.

A 4. pontban felsorolt cikkek megrendelésének gyűjtése a kisbirtokosoknál azonban csak azon feltétel alatt engedélyeztetett, ha a megrendelés a községi előjáróság által a megrendelési vagy szerződési okiraton hitelesítettik.

Belch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, május 20.

Buza októberre	— — — — —	7.64
Buza áprilisra	— — — — —	7.43
Tengeri	— — — — —	5.34
Rozs okt.	— — — — —	7.30
Zab ápr.	— — — — —	6.70
Kaposzta, repce, aug.	— — — — —	—

Értéktőzsde.

Budapest, május 20.

Osztrák hitel	— — — — —	695 75
Magyar hitel	— — — — —	498 50
Allamvasút	— — — — —	686 50
Rimacurányi	— — — — —	500.—
Magyar jelzálog	— — — — —	466.—
Salgótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. május 20-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	117.55
Magyar koronajárdék	— — — — —	92 85
Magyar vasúti kölcson aranyban 4,5%	— — — — —	120 75
Magyar vasúti kölcson ezüstben 2,5%	— — — — —	100.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	— — — — —	118 50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	92 75
Italieneresi jog megváltási kötvény	— — — — —	99 65
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	— — — — —	93 50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcson	— — — — —	173 50
Tiszszabályozás s zezedi sorsjegyek kölcson	— — — — —	141 50
Osztrák járdék papírban	— — — — —	98 25
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	97 80
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	117 60
Osztrák korona járdék	— — — — —	97 25
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	140 50
Osztrák magyar bank részvény	— — — — —	16 70
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	697.—
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — —	683 50
Parisi vista	— — — — —	95 60
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	— — — — —	19 09
Németbirodalmi márka	— — — — —	117 50
London vista	— — — — —	240 45
20 márkás arany	— — — — —	23 52

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A tisztelt vevő közönség szives figyelmébe!

Szines és fekete selyem

szövetek ruhára és blousokra, ugyszintén selyem és félselyem napernyőket, karton, zephir és selyem

blousokat

ma a legolcsóbban lehet bevásárolni

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA czégnél,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

98-5-15

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1901. évi május 1-től.

Nagyvárad—Dévaványa—Gyoma.			Gyoma—Dévaványa—Nagyvárad.			Vésztő—Kötegyán—Hollód.			Hollód—Kötegyán—Vésztő.		
	V. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.		V. v.	V. v.		V. v.	V. v.
Nagyvárad ind.	5 50	2 14	Gyoma ind.	3 40	2 30	Vésztő ind.	4 45	5 27	Hollód ind.	4 35	12 05
Ósi	6 09	2 14	Ózed	4 07	2 54	Okány	5 07	5 49	Mocsár-Gyanta	4 46	12 17
Uj-Palota	6 24	2 29	Déva-Ványa	4 37	3 26	Gyanta	5 23	6 07	Rippa	5 02	12 39
Gyires	6 41	2 42	Kéthalom	4 54	3 43	Sarkad-Keresztur	5 36	6 18	Tenke	5 24	1 17
Körösszeg	7 02	3 01	Körös-Ladány	5 13	4 06	Méhkerék	5 52	6 36	Fekete-Tót	5 44	1 39
Szakál	7 39	3 31	Szeghalom	5 40	4 38	Kötegyán	6 16	6 45	Fekete-Bátor	6 06	2 07
Nagy-Tóti	7 55	3 47	Vésztő	6 12	5 22	Pósa	6 29	7 12	Árpád	6 16	2 18
Komád	8 25	3 59	Kót	6 38	5 52	Ilye	6 48	7 24	Erdő-Gyarak	6 25	2 28
Iráz	8 42	4 16	Iráz	6 52	6 07	Csegöd	7 02	7 39	Csegöd	6 34	2 38
Kót	9 19	4 39	Komádi	7 10	6 38	Erdő-Gyarak	7 12	7 49	Pósa	6 57	2 58
Vésztő	9 44	5 10	Nagy-Tóti	7 22	6 50	Árpád	7 21	7 59	Kötegyán	7 19	3 22
Szeghalom	10 34	5 55	Szakál	7 48	7 23	Fekete-Bátor	7 39	8 20	Kötegyán ind.	8 06	3 42
Körös-Ladány	11 11	6 12	Körösszeg	8 11	7 47	Méhkerék	7 52	8 35	Méhkerék	8 15	3 52
Kéthalom	11 18	6 30	Gyires	8 33	8 12	Sarkad-Keresztur	8 15	9 03	Sarkad-Keresztur	8 33	4 12
Déva-Ványa	12 08	6 55	Uj-Palota	8 47	8 27	Gyanta	8 39	9 32	Gyanta	8 43	4 23
Ózed	12 21	7 15	Ósi	9 03	8 46	Okány	8 51	9 45	Okány	9 02	4 44
Gyoma érk.	12 45	7 39	Nagyvárad érk.	9 20	9 05	Mocsár-Gyanta	9 01	9 57	Vésztő érk.	9 20	5 04

Székelyhid—Margita—Sz.-Somlyó.			Sz.-Somlyó—Margita—Székelyhid.		
	V. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.
Székelyhid ind.	9 36	6 40	Szilágy-Somlyó ind.	3 18	2 05
A.-Keresztur	10 20	7 22	Sz.-Nagyfalu	3 43	2 30
V.-Ábrány	10 34	7 35	Ipp	4 11	2 47
Monos-Petri	10 45	7 45	Széplak	4 35	3 27
Margita	11 05	8 04	Bályok	4 47	3 40
Felső-Ábrány	11 19	8 17	Szoldobágy	5 01	3 55
Szoldobágy	11 41	8 37	Felső-Ábrány	5 19	4 15
Bályok	11 55	8 56	Margita	5 38	4 37
Széplak	12 18	9 12	Monos-Petri	5 48	4 48
Ipp	12 48	9 40	V.-Ábrány	5 58	4 59
Sz.-Nagyfalu	1 10	9 59	A.-Keresztur	6 11	5 13
Szilágy-Somlyó érk.	1 34	10 22	Székelyhid érk.	6 50	5 54

Szeghalom—Füzes-Gyarmat.			Füzes-Gyarmat—Szeghalom.		
	V. v.	Sz. v.		V. v.	Sz. v.
Szeghalom ind.	10 20	5 50	P.-Ladány ind.	6 50	2 04
Füzes-Gyarmat	10 45	6 17	Szerep	7 40	2 48
B.-N.-Bajom	11 48	7 15	B.-Udvari	7 54	3 01
B.-Udvari	11 58	7 30	B.-N.-Bajom	8 17	3 23
Szerep	12 09	7 41	Füzes-Gyarmat	9 09	4 07
P.-Ladány érk.	1 8	8 32	Szeghalom érk.	9 30	4 28

A vonatok közlekedési ideje középeurópai idő szerint van kitüntetve.
A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelzi.
A †-tel jelzetiek feltételes megálló helyek.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.						
	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.
Budapest ind.	6 50	8 30	2 13	5 45	9 15	Kolozsvár ind.	5 23	7 12	6 13	11 01		P.-Ladány ind.	4 10	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08
Rákos	7 02	8 51	2 13	6 06	9 28	Jegenye	7 59	1 14	7 16			Debreczen	5 10	2 56	6 46	11 44	3 56	7 41
Ujszász	8 28	10 59	3 36	8 40	10 56	B.-Hunyad	6 40	8 37	1 44	7 54	12 20	Érmihályfalva érk.	6 36	3 57	7 29	1 45	4 58	9 13
Szolnok	9 07	11 31	3 59	9 27	11 19	Csucsá	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Szajol	9 21	11 50	4 12	9 46	11 33	Rév	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34	Érmihályfalva ind. 6 17 11 17 3 14 5 27 9 14 8 02					
P.-Ladány	10 42	2 58	5 28	11 53	12 55	Élesd	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48	Debreczen 7 32 12 36 4 16 8 10 10 27 9 01					
Báránd	2 12	12 07	5 11	5 11	5 11	Mező-Telegd	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	2 01	P.-Ladány érk. 1 28 1 45 5 03 9 43 11 28 9 48					
Sáp	2 27	5 48	12 24	5 32	5 32	F.-Vásárhely	6 49	11 01	10 27	10 27	10 27		Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.					
B.-Ujfalu	11 18	2 47	6 03	1 33	5 58	Váradi-Verence	7 02	8 32	11 10	10 37	2 25		Vértés—Debreczen—Nagy-Léta.					
M.-Peterd	3 12	1 14	6 31	6 15	6 15	Nagyvárad érk.	7 11	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31	Debreczen i. 9 35 4 31 Nagy-Léta-Vértés ind. 5 25 1 05					
M.-Keresztur	3 12	1 14	6 31	6 31	6 31	Nagyvárad ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38	Sáránd 10 18 5 16 M.-Pályi 5 47 1 30					
Bors	3 25	1 28	6 50	7 02	7 02	Püspöki	2 36	8 52	11 47	11 14	11 14		H.-Bagos 10 28 5 26 M.-Pályi 6 03 1 48					
Püspöki	11 48	3 32	1 36	7 16	7 16	Bors	2 47	11 54	11 22	11 22			H.-Pályi 10 45 5 48 H.-Pályi 6 18 2 05					
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	2 11	7 16	Mező-keresztur	3 12	12 05	11 37	11 37			M.-Pályi 10 57 5 59 H.-Bagos 6 18 2 05					
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	Mező-Peterd	3 30	12 17	11 50	11 50			N.-Léta-Vértés érk. 11 16 6 18 Debreczen é. 7 18 3 13					
V.-Velece	4 05	2 30	2 25	12 32	12 32	B.-Ujfalu	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18	Sáránd—Derecske. Derecske—Sáránd.					
F.-Vásárhely	4 16	2 41	12 45	1 12	1 12	Sáp	4 39	9 38	12 47	12 25	12 25		Sáránd ind. 10 33 5 26 Derecske ind. 6 00 1 49					
M.-Telegd	4 38	7 15	3 03	2 50	1 12	Báránd	5 01	1 01	12 41	12 41			Derecske érk. 10 42 5 45 Sáránd érk. 6 20 2 09					
Élesd	† 1 02	4 56	7 28	3 21	3 04	P.-Ladány	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03						
Rév	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	Szajol	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19							
Csucsá	2 16	6 31	8 37	4 52	4 16	Szolnok	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39							
B.-Hunyad	2 49	7 16	9 08	5 32	4 48	Ujszász	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58							
Jegenye	3 15	7 49	9 33	† 6 01	5 34	Rákos	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38							
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	10 08	6 59	7 04	Budapest érk.	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50							

Nagyvárad—Szeged.			Szeged—Nagyvárad.			Nagyvárad—Arad.			Arad—Nagyvárad.		
	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 50	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 16
Ósi	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárhely	4 38	11 05	7 50	Ósi	10 30	4 41	7 16
Less	10 48	5 01	7 40	Orosháza	5 41	11 54	9 20	Less	10 48	5 01	7 40
Gyapju	10 56	5 10	7 52	Csaba	7 00	2 33	4 50	Gyapju	10 56	5 10	7 52
Cséffa	11 03	5 19	8 05	Gyula	7 27	3 05	5 26	Cséffa	11 03	5 19	8 05
Szalonta	11 26	5 44	8 46	Sarkad	7 47	3 27	5 56	Szalonta	11 26	6 44	8 46
Kötegyán	11 46	6 05	9 15	Kötegyán	7 57	3 39	6 10	Kötegyán	11 46	6 05	9 15
Sarkad	11 57	6 17	9 31	Szalonta	8 23	4 10	6 47	Sarkad	11 57	6 17	9 31
Gyula	12 21	6 44	10 01	Cséffa	8 42	4 34	7 18	Gyula	12 21	7 44	10 01
Csaba	2 06	7 41	4 44	Gyapju	9 04	5 00	7 51	Csaba	2 06	7 41	4 44
Oroháza	3 12	9 10	5 50	Less	9 21	5 19	8 16	Csaba	3 12	9 10	5 50
H.-M.-Vásárhely	3 53	10 02	7 00	Ósi	9 21	5 19	8 16	Kötegyán	3 53	10 02	7 00
Szeged	4 28	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	Arad	4 28	10 55	7 55

Nagyvárad—Belényes—Vaskó.			Vaskó—Belényes—Nagyvárad.			Nagyvárad—Érmihályfalva.			Érmihályfalva—Nagyvárad.		
	Tv.sz.	Sz. v.		Sz. v.	Tv.sz.		Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.
Nagyvárad ind.	5 35	2 40	Vaskó ind.	4 12	2 55	Nagyvárad ind.	4 15	6 44	Érmihályfalva ind.	6 10	5 20
V.-Velece	5 47	2 51	Lunka-Rézbánya	4 12	3 08	B.-Püspöki	4 30	7 10	Érselind	6 41	6 48
Félic-Füred	6 11	3 13	Szudrics	4 39	3 37	Bihar	4 50	7 36	Székelyhid	7 10	6 48
Kardó	6 26	3 27	Belényes	5 07	4 16	Paptamási	5 14	8 05	Nagykánya	7 22	7 02
Nyárló	7 07	4 07	Sonkolyos	† 5 28	† 4 39	Gyapoly	5 27	8 21	B.-Diószeg	7 35	7 22
Magyar-Gyepes	7 19	4 18	Belényes-Ujlak	† 5 40	† 4 51	B.-Diószeg	5 43	8 44	Gyapoly	7 50	7 40
Tasádfő	7 34	4 32	Borz	† 5 49	† 5 01	Nagykánya	5 55	8 59	Paptamási	8 11	8 08
Drág-Cséke	7 55	4 46	Sólyom	6 05	5 22	Székelyhid	6 24	9 32	Bihar	8 29	8 33
Magyar-Cséke	8 12	† 5 01	Gyanta	6 26	† 5 43	Érselind	6 45	10 36	B.-Püspöki	8 52	8 58
Dusesd	† 8 25	† 5 13	Hollód	6 40	6 43	Érmihályfalva érk.	7 15	10 36	Nagyvárad érk.	9 06	9 15
Szombatság-Rogoz	9 02	5 47	Szombatság-Rogoz	7 01	6 29	Szombatság—Rogoz—Dobrest.					
Hollód	9 15	5 59	Dusesd	† 7 25	† 6 55	Dobrest—Rogoz—Szombatság.					
Gyanta	9 29	6 12	Magyar-Cséke	† 7 37	† 7 08	Szombatság-Rogoz ind. 9 10 6 35					
Sólyom	9 55	6 36	Drág-Cséke	7 56	7 33	Nánhegyes ind. † 9 46 † 7 01					
Borz	† 10 10	† 6 50	Tasádfő	8 10	† 7 47	Dobrest ind. 9 36 7 11					
Belényes-Ujlak	10 22	7 01	Magyar-Gyepes	8 24	8 02	Szombatság-Rogoz érk. 6 06 4 32					
Sonkolyos	† 10										